

Gräfsnäs slottsruin Del 1 av 2

Satt en kväll i veckan och tittade på lite bilder som jag har fotograferat genom åren och då dök Gräfsnäs slottsruin och det är en ruin som jag har missat bland alla de slottsruiner jag har skrivit om. Jag besökte ruinen år 2012 och det är ganska länge sedan och såg även det på bilderna att jag får nog göra ett nytt besök där och fotografera om denna ruin.

Enligt traditionen ska ett medeltida hus funnits på samma plats där slottet senare uppfördes. Arkeologer kunde vid utgrävningarna på 1930-talet konstatera att slottets södra del rymde rester av medeltida byggnad. Även markradarundersökningar 2009 har påvisat spår efter förmodade medeltida lämningar. Enligt en annan tradition ska Gräfsnäs ha sitt ursprung i borgen Loholmen i sjön Antens nordligaste vik. Ägaren till Loholmen, greve Sten Eriksson Leijonhufvud fick på 1550-talet tillstånd att byta till sig mark i närheten varför det är troligt att byggnadsmaterial från Loholmen kom till användning vid uppförandet av Gräfsnäs slott. Sten var gift med Ebba Lilliehöök som födde 11 barn varav en dotter, Margareta som sedan gifte sig med Gustav Vasa och blev Sveriges drottning.

Gräfsnäs slott var en av de största slottsanläggningarna i Västergötland. Ebba Månsdotter Lilliehöök förvaltade efter makens död 1568 slottet fram till 1571. Gräfsnäs förblev under kommande år i släktens ägo. År 1634 brann Gräfsnäs med till grunden och vid återbyggnaden förändrades borgen från försvarsborg till magnifikt senrenässansslott. Slottet förblev i släkten Leijonhufvuds (senare Lewenhaupt) ägo fram till 1724.

En rad olika ägare avlöste varandra och 1734 brann Gräfsnäs slott för andra gången. Dåvarande ägaren lät återuppbygga den samma år. År 1814 genomgick Gräfsnäs slott en omfattande ombyggnad. Valvet till borggården togs bort och de höga vallarna runt borggården raserades. Slottet beskrivs vid den här tiden ha varit en av de mest praktfulla stenbyggnaderna i Västergötland med 50 rum, två höga torn och ett högt mittenparti i tre våningar. I den stora Vestibulen bar åtta pelare upp de vackra kryssvalven. De två runda försvarstornen stod i förbindelse med slottets källarvåning genom gångar inuti vallarna. Det som finns kvar av slottet i dag är till stora delar från denna tid. Samma år anlades en stor engelsk park omkring slottet, varav det än i dag finns kvar storvuxna lövträd.

Å 1834 köpte Otto Ulfsparré slottet för 110 000 kannor brännvin, nästan 290 000 liter, det skulle levereras ifrån Ulfsparrés eget bränneri. Samma dag som köpekontraktet undertecknades brann Gräfsnäs slott för tredje gången. Under 1800-talets senare del genomgick Gräfsnäs slott flera ombyggnationer, bland annat fick taket en annan resning och bekläddes med röd engelsk skiffer. År 1880 sprängdes skiffertaket och murar bort för att användas på andra byggnader i trakten.

Den siste som bodde på slottet var fiskaren Nils Andersson, han använde ett par rum till vänster om huvudentrén medan svinstian låg i ett av de runda försvarstornen. Nils Andersson betalade hyran i fisk och efter hans död använde traktens ungdom slottets gästbudssal till fest och dans. Till slottsbyggnadens slutgiltiga undergång bidrog prästerna i trakten som inte kunde acceptera att

bygdens ungdom samlades i slottet. Genom att ta bort taket på slottet var vägen mot totalt förfall oundviklig.